

CEVAPLI KİTAPÇIK

Soru	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Toplam
Puan	8	15	13	13	11	8	10	8	14	100

9 açık uçlu / kısa cevaplı soru · 100 puan. Yanıtlarında istenen işlem, gerekçe ve kanıt göster.

Yazılı provasıdır. Okulunun seçtiği senaryoyu kontrol et.

1. Bağlamdaki ketumluk · 8 puan

Mert, yarışma sonucunu erkenden öğrenmişti. Arkadaşları ne kadar sorsa da tek kelime söylemedi. Herkese aynı gün duyurulması için ketum davranıyor, konuyu değiştirmekle yetiniyordu.

“Ketum” sözcüğünün bu metindeki anlamını tahmin ediniz. Tahmininizi destekleyen iki ifadeyi yazınız.

Örnek yanıt

Ketum, bildiğini veya bir sırrı açıklamayan, ağzı sıkı kişi demektir. “Tek kelime söylemedi.” ve “konuyu değiştirmekle yetiniyordu” ifadeleri bu anlamı destekler.

- Mert’in sorular karşısındaki davranışlarını karşılaştır.
- Davranışların ortak anlamını sözcüğün yerine koyarak denetle.

Dikkat: Ketum sözcüğünü habersiz olmak sanmak.

2. Fiilimsilerin işi · 15 puan

Koşan çocuk kapıya ulaştı. Kitap okumak onu dinlendirdi. Zil çalınca herkes içeri girdi.

“Koşan”, “okumak” ve “çalınca” sözcüklerinin fiilimsi türlerini yazınız. Her birinin cümlede hangi sözcüğü veya yargıyı nasıl tamamladığını açıklayınız.

Örnek yanıt

Koşan sıfat-fiildir; çocuğu niteler. Okumak isim-fiildir; “kitap okumak” bir eylemin adı olarak özne görevindeki grubu kurar. Çalınca zarf-fiildir; içeri girme eyleminin zamanını bildirir.

- Fiilden türeyen sözcüklerin çekimli yüklem olup olmadığını kontrol et.
- Niteleme, adlandırma ve zaman bildirme görevlerini ayır.

Dikkat: Yalnız ek adlarını yazıp cümledeki görevi açıklamamak.

3. Anlatım biçimlerini ayırma · 13 puan

- I. Eski istasyonun dar pencereleri tozluymuştu. Duvarlarda soluk mavi boyalar yer yer dökülmüş, bekleme salonunun ortasında uzun ahşap bir bank kalmıştı.
- II. Deniz kapıyı itti, salona girdi ve bankın altındaki kutuyu fark etti. Kutuyu yerinden çıkarınca kapağından sararmış bir fotoğraf düştü.

Her bölümde ağır basan anlatım biçimini belirtiniz. Birinci bölümdeki iki ayrıntıyı ve ikinci bölümdeki olay sırasını kanıt olarak gösteriniz.

Örnek yanıt

I. bölüm betimleyicidir; tozlu dar pencereler ve soluk mavi/dökülmüş duvarlar mekânı göz önünde canlandırır. II. bölüm öyküleyicidir; kapıyı itme, içeri girme, kutuyu fark edip çıkarma ve fotoğrafın düşmesi zaman içinde sıralanır.

- Durağan mekân ayrıntıları ile zamanda ilerleyen eylemleri ayır.
- Biçim adını kendi metinsel kanıtıyla eşleştir.

Dikkat: Her iki bölümde de istasyon geçtiği için aynı anlatım biçimini varsaymak.

4. Kulüp duyurusunu anlama · 13 puan

Okulun okuma kulübü, 18 Kasım Çarşamba günü saat 15.30'da kütüphanede buluşacaktır. Katılımcılar, son okudukları kitaptan seçtikleri bir bölümü ve bu bölümü seçme nedenlerini paylaşacaktır. Kitabı bitirmiş olmak zorunlu değildir. Katılacak öğrencilerin bir gün önce kulüp listesine adlarını yazdırmaları istenmektedir.

Toplantıda öğrenciler hangi iki şeyi paylaşacaktır? Katılmak için kitabı bitirmek gerekiyor mu ve kayıt için hangi işlem isteniyor?

Örnek yanıt

Seçtikleri bölümü ve onu seçme nedenlerini paylaşacaklardır. Kitabı bitirmek gerekmez. Bir gün önce kulüp listesine adlarını yazdırmaları gerekir.

- Paylaşılacak içerik ile katılım koşulunu ayır.
- Olumsuz zorunluluk cümlesini ve kayıt zamanını dikkatle oku.

Dikkat: Kitabı bitirmeyenlerin katılamayacağını söylemek.

5. Ana fikri bulma · 11 puan

Bir eşyanın bozulması, onun hemen çöpe atılması gerektiğini göstermez. Küçük bir onarım bazen yeni bir ürün almaktan daha az kaynak gerektirir. Elbette güvenli biçimde onarılamayan eşyalar zorlanmamalıdır. Yine de atma kararı vermeden önce onarım olanağını değerlendirmek, kaynakları daha dikkatli kullanmamızı sağlar.

Metnin ana fikrini bir cümleyle yazınız. Ana fikri destekleyen bir gerekçeyi ve metnin koyduğu bir sınırı belirtiniz.

Örnek yanıt

Atma kararı vermeden önce güvenli onarım olanağını değerlendirmek kaynakları korumaya yardımcı olur. Gerekçe: küçük onarım yeni ürün almaktan daha az kaynak gerektirebilir. Sınır: güvenli biçimde onarılamayan eşya zorlanmamalıdır.

- Metnin ayrıntılarını birleştiren ana yargıyı kur.
- Yargının nedenini ve koşulunu birbirinden ayır.

Dikkat: Her eşyanın mutlaka onarılması gerektiği biçiminde sınırsız ana fikir yazmak.

6. Davranıştan çıkarım · 8 puan

Yaşlı saatçi, tamir için bırakılan saatin arkasındaki silik yazıyı görünce işini durdurdu. Çekmecedan büyütecini çıkardı. Yazıyı çizmemek için kullandığı bezi değiştirdi ve saati sahibine göstermeden kapağı parlatmadı.

Saatçinin saatteki yazıya ilişkin tutumu hakkında nasıl bir çıkarım yapılabilir? Bu çıkarımı iki davranışla destekleyiniz.

Örnek yanıt

Saatçi, yazının korunmaya değer olduğunu düşünüyor ve ona zarar vermemeye özen gösteriyor olabilir. Büyüteçle incelemesi ve yazıyı çizmemek için bezi değiştirmesi bu çıkarımı destekler.

- Saatçinin normal tamir akışını neden değiştirmiş olabileceğini düşün.
- Tahminini metindeki koruyucu davranışlarla sınırla.

Dikkat: Yazının kesin olarak saatçinin babasına ait olduğunu söylemek.

7. İki metnin türü · 10 puan

I. 14 Ekim: Bugün okulun fotoğraf kulübüne ilk kez katıldım. Makineyi tutarken heyecanlandım. Akşam eve dönünce çektiğim fotoğraflara baktım; yarın yeniden denemek istiyorum.

II. Fotoğrafta ışık, görüntünün belirginliğini etkiler. Işık kaynağının yönü değiştiğinde nesnenin gölgesi de değişir. Bu nedenle aynı nesne farklı ışık koşullarında farklı görünebilir.

I. metnin türünü belirtip iki özelliğiyle gerekçelendiriniz. II. metnin bilgilendirici niteliğini gösteren bir özelliğini yazınız.

Örnek yanıt

I. metin günlüktür; tarih taşır ve o gün yaşanan kişisel olay/duygular yakın zamanlı olarak anlatılır. II. metinde fotoğraf ve ışık ilişkisi açıklanır; kişisel bir gün anlatılmak yerine genel bilgi verilir.

- Tarih, anlatıcı ve olayın anlatılma zamanını incele.
- İkinci metnin kişisel yaşantı mı genel bilgi mi verdiğini ayır.

Dikkat: Birinci kişi kullanıldığı için her metni anı saymak.

8. Düşünceyi geliştirme yolları · 8 puan

Arşiv, belgelerin belirli bir düzen içinde saklandığı ve gerektiğinde bulunabildiği yerdir.

Mektuplar, eski fotoğraflar ve toplantı tutanakları arşivlerde korunabilecek belgelerdendir. Bu çeşitlilik, bir topluluğun geçmişini farklı yönlerden öğrenmemizi sağlar.

İlk iki cümlede kullanılan düşünceyi geliştirme yollarını ayrı ayrı belirtiniz. Her birini cümleden bir özellik veya ifadeyle gerekçelendiriniz.

Örnek yanıt

İlk cümlede tanımlama vardır; arşivin ne olduğu açıklanır. İkinci cümlede örnekleme vardır; mektup, fotoğraf ve tutanak belge türlerine örnek verilir.

- İlk cümlelerin ne sorusuna cevap verip vermediğine bak.
- İkinci cümlede genel kavram için sıralanan somut örnekleri bul.

Dikkat: Birden çok belge sayılmasını sayısal veriden yararlanma sanmak.

9. Betimleme ile öyküleme · 14 puan

Mekân: uzun süredir kullanılmayan bir atölye. Olay: bir öğrencinin burada eski bir çizim defteri bulması.

5-6 cümlelik bir metin yazınız. En az iki cümlede atölyeyi betimleyiniz; diğer cümlelerde defterin bulunmasını zaman sırasıyla anlatınız. Metninizden bir betimleme cümlesini ayrıca belirtiniz.

Örnek yanıt

Atölyenin pencereleri ince bir toz tabakasıyla kaplıydı. Köşedeki ahşap masanın üzerinde paslı bir lamba duruyordu. Ekin, masanın çekmecesini yavaşça açtı. İçinde mavi kapaklı bir çizim defteri buldu. Defteri eline alıp ilk sayfayı çevirdi. Betimleme cümlesi: Atölyenin pencereleri ince bir toz tabakasıyla kaplıydı.

- Mekânın iki ayrıntısını seç.
- Kişinin eylemlerini oluş sırasıyla yaz; betimleme ile olayı bütünleştir.

Dikkat: Yalnız mekânı anlatıp defter bulma olayını yazmamak.